

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta (HE 228/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- ympäristövaliokunta YmVL 36/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Mikko Paloneva, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitussihteeri Karoliina Anttonen, ympäristöministeriö
- johtaja Tuulia Lepistö, Energiavirasto
- toimitusjohtaja Pasi Kuokkanen, Suomen sähkönkäyttäjät ry
- asiantuntija Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry
- asiantuntija Hanna Aho, Suomalaiset kehitysjärjestöt — Finnish Development NGOs Fingo ry
- johtava asiantuntija Mika Sulkinoja, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- suojeluasiantuntija Otto Bruun, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- Metsäteollisuus ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi päästökauppalakia. Muutoksella pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin päästökauppaa koskevan direktiivin muutos, jolla valmistaudutaan päästökauppakauteen 2021—2030. Ehdotetut muutokset koskisivat erityisesti maksutta jaettavien päästöoikeuksien hakumenettelyä, vaadittavien tietojen toimittamista sekä päästöoikeuksien jakamista.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Valtioneuvostolle annettaisiin valtuus päättää päästöoikeuksien käytöstä päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysveloitteen saavuttamiseksi. Valtioneuvostolle annettaisiin myös valtuus päättää päästöoikeuksien mitätöimisestä tapauksessa, jossa sähköntuotantokapasiteettia suljetaan Suomen alueella kansallisten lisätoimien vuoksi. Molemmissa tapauksissa Suomen huutokaupattavien päästöoikeuksien määrää alennettaisiin vastaavasti.

Ehdotetulla lailla toteutettaisiin myös kansallisia parannuksia, kuten kevennetty menettely päästöjen tarkkailusuunnitelman päivittämiseksi sekä muutoksenhausta huolimatta noudatettavien Energiaviraston päätösten suurempi määrä. Lisäksi maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntämiseen liittyvät viranomaistehtävät siirrettäisiin työ- ja elinkeinoministeriöltä Energiavirastolle. Näiden lisäksi toteutettaisiin erinäisiä teknisiä muutoksia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoite

Ehdotuksen taustalla ovat sekä EU:n päästökauppajärjestelmää koskevista sääntelyinstrumenteista johtuvat muutokset että järjestelmän kansalliset kehittämistarpeet. Päästökauppadirektiivi ja komission säädökset määrittävät päästöoikeuksien jakamista ja käyttöä päästökaupakaudella 2021—2030. Nykyistä kautta 2013—2020 koskevia säännöksiä sovellettaisiin kauden loppuun. Muutoksilla valmistauduttaisiin kauteen 2021—2030. Osa muutoksista tulisi voimaan heti ja osa 1.1.2021.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset voidaan ryhmitellä tavoitteidensa kannalta kolmeen keskeiseen asiaryhmään. Ensinnäkin ehdotuksilla pantaisiin kansallisesti täytäntöön EU:n päästökauppadirektiivin muutos, jolla on tarkoitus sopeuttaa päästökauppa EU:n 2030-ilmastokehykseen. Toiseksi pantaisiin toimeen komission ilmaisjakoasetus ja luotaisiin kansalliset menettelyt päästöoikeuksien hakemiselle ja jakamiselle. Kolmanneksi järjestelmään toteutettaisiin kansallisia muutostarpeita. Lakiehdotus ei kuitenkaan merkitsisi muutoksia päästökaupan keskeisiin periaatteisiin.

Ehdotukseen liittyviä talousvaliokunnan arvioinnin keskiössä olevia sääntelykysymyksiä ovat erityisesti päästökaupan soveltamisala, kehittämistarpeet, valtioneuvostolle annettava valtuus päästöoikeuksien mitätöinnistä ja taakanjakosektorin päästövähennyssitoumusten täyttämiseksi käytettävä kertaluonteinen jousto.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä vähäisin teknisluonteisin muutoksin ja seuraavassa esitetyin perusteluin.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Päästökaupan toimivuus, kehittäminen ja soveltamisala

Talousvaliokunta on eri asiayhteyksissä, esimerkiksi energia- ja ilmastostrategiasta antamassaan mietinnössä (TaVM 8/2017 vp — VNS 7/2016 vp), korostanut toimivan päästökauppajärjestelmän ensisijaisuutta ilmastopolitiikan ohjauskeinona. Päästöoikeuksien hinta oli pitkään oletettua matalampi, ja päästökaupan ohjausvaikutus on ollut odotettua heikompi. Järjestelmää on vahvistettu, ja päästöoikeuksien ylijäämää poistava markkinavakausvaranto käynnistyy vuonna 2019. Jo kesästä 2017 lähtien päästöoikeuksien hinta on kohonnut merkittävästi, ja nousun on arvioitu jatkuvan. Päästökauppa on keskeinen kunnianhimoisen ilmastopolitiikan toteuttamisen väline. On tärkeää, että tulevan kauden osalta valmistaudutaan EU:n päästövähennystavoitteen ja muiden ilmastotavoitteiden kiristämiseen. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota päästökauppadirektiivin tarkastelulausekkeeseen, joka mahdollistaa päästöoikeuksien vähennyskertoimen kiristämisen yhteydessä Pariisin sopimuksen viisivuotistarkasteluun. Talousvaliokunta viittaa tältä osin myös ympäristövaliokunnan tästä esityksestä antamassaan lausunnossa (YmVL 36/2018 vp — HE 228/2018 vp) esittämään arvioon uudelleentarkastelun tarpeesta.

Vaikka EU:n päästökauppajärjestelmän toimintaa monin osin muutetaankin kautta 2021—2030 varten, nyt esitettävät muutokset ovat pääosin parametrien arvojen päivittämistä tai muutoin sellaisia, että kansallisen lain keskeiset periaatteet voidaan säilyttää nykyisen kaltaisina. Lakiin liittyy toisaalta myös kansallisia muutostarpeita. Keskeisimpiä esitetyistä kansallisen sääntelyn parannuksista ovat päästöjen tarkkailusuunnitelman keventäminen ja ilmaisjaon viranomaistehtävien siirto työ- ja elinkeinoministeriöltä Energiavirastolle.

Päästökaupan jatkokehitystyössä keskeiseksi nousee kysymys päästökaupan soveltamisalasta. Nyt käsiteltävän ehdotuksen osalta keskustelua on käyty erityisesti jätteenpolton mahdollisesta sisällyttämisestä soveltamisalaan. Asiaa ei ole EU:n tasolla ratkaistu yhtenäisesti. Yleiseurooppalaisesta linjasta poiketen Ruotsissa ja Tanskassa jätteenpolttolaitokset kuuluvat järjestelmän piiriin. Ehdotuksen vaikutus päästökehitykseen olisi voinut olla epävarma, koska laitokset pystyvät vain rajallisesti vaikuttamaan käyttämiinsä polttoaineisiin. Myös ehdotuksen vaikutukset materiaalien kierrätystavoitteisiin olisivat voineet olla haitallisia, ja ehdotus olisi siten voinut toimia kiertotalousajattelua vastaan.

Talousvaliokunta yhtyy arvioon siitä, ettei jätteenpolton sisällyttäminen soveltamisalaan tässä vaiheessa olisi perusteltua. Siirron ohjausvaikutukset olisivat olleet epävarmoja. On mahdollista, että jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan johtaisi pyrkimykseen polttaa materiaaleja, joita voidaan hyödyntää materiaalikierrätyksessä. Talousvaliokunta korostaa, että jätteenpolton osalta on kuitenkin arvioitava muiden ohjauskeinojen mahdollisuuksia. Samoin on tärkeää arvioida tulevaisuudessa laajemminkin päästökaupan soveltamisalan laajentamismahdollisuuksia EU-tasolla. Tässä arvioinnissa on erityisesti huomioitava kustannustehokkuus ja mahdollisten päästökaupan kanssa päällekkäisten ohjauskeinojen vaikutukset.

Valtuus päästöoikeuksien mitätöintiin

Valtioneuvostolle annettaisiin valtuus päättää päästöoikeuksien vapaaehtoisesta mitätöinnistä. Päästökauppadirektiivi antaa mahdollisuuden mitätöintiin, mikäli sähköntuotantokapasiteettia suljetaan jäsenvaltion alueella kansallisten lisätoimenpiteiden vuoksi. Mitätöinnillä pyritään vas-

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

taamaan ongelmaan siitä, etteivät kansalliset päästövähennystoimet vastaavasti vähennä päästöjä EU-tasolla. Talousvaliokunta pitää mitätöintimahdollisuutta tärkeänä keinona tehostaa päästökaupan toimivuutta. Mitätöinti täydentää myös toista keskeistä päästökaupan tehostamiskeinoa, vuonna 2019 toimintansa aloittavaa markkinavakausvarantoa, jolla pyritään poistamaan markkinoilta päästöoikeuksien ylijäämää. Mitätöinnin sisällyttäminen keinovalikoimaan on perusteltua, varsinkin kun markkinavakausvarannon vaikutukset eivät vielä tässä vaiheessa ole täysin ennakoitavissa. Mitätöinnin harkittu käyttäminen ottaen huomioon päästöoikeusmarkkinoiden tila ja toimien kustannustehokkuus voi osaltaan turvata ilmastopolitiikan vaikuttavuutta. Käytännössä päästöoikeuksien mitätöintiä Suomessa voi mahdollistaa erityisesti samaan aikaan valmisteilla oleva kivihiilen energiakäytön kieltö. Mitätöinti ei kuitenkaan rajoitu tähän, vaan on mahdollista myös sellaisten kansallisten lisätoimien kautta, jotka eivät tällä hetkellä ole ennakoitavissa. Mitätöinnin käyttöä harkittaessa on kuitenkin arvioitava sen yhteentoimivuutta ja tosiasiallisia yhteisvaikutuksia markkinavakausvarantomekanismien kanssa.

Joustomekanismi taakanjakosektorin ja päästökauppasektorin välillä

Lakiehdotuksessa annettaisiin valtioneuvostolle valtuus päättää päästöoikeuksien käytöstä päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoitteen saavuttamiseksi. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa on linjattu, että Suomen on perusteltua käyttää päästökauppasektorin ja taakanjakosektorin välistä kertaluonteista joustoa. Jouston käyttö keventäisi Suomen taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitetta, ja se toteutettaisiin mitätöimällä päästöoikeuksia, jotka Suomi muutoin huutokauppaisi. Taakanjakoasetuksen 6 artiklan mukaan joustomekanismin käytöstä on ilmoitettava komissiolle vuoden 2019 loppuun mennessä. Nyt esitettävään valtioneuvoston valtuuteen päättää kertaluonteisesta joustosta sisältyisi jouston käyttöaie vuoden 2019 loppuun mennessä, jouston suuruus prosentteina kunakin kauden 2021—2030 vuotena, vuosien 2024 ja 2027 mahdollisuus alentaa aiemmin ilmoitettua jouston prosenttimäärää sekä mahdolliset muut joustoon liittyvät asiat.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on ilmennyt osin eriäviä käsityksiä joustomekanismin käytön kannatettavuudesta. Ilmastopoliittisista lähtökohdista on katsottu, että joustosta tulisi luopua ja taakanjakosektorilla tulisi toteuttaa lisätoimia tavoitteiden saavuttamiseksi. Toisaalta taakanjakosektorilla hiilidioksidipäästöistä maksetaan runsaasti päästökauppasektoria enemmän. Energia- ja ilmastostrategiassa (VNS 7/2017 vp) esitetyn arvion mukaan jouston käyttäminen täysimääräisesti tarkoittaisi 160 miljoonan euron menetystä päästöoikeuksien huutokauppataloihin kaudella 2021—2030. Arvio perustuu 23 euron keskimääräiseen yksikköhintaan. Suurin osa taakanjakosektorin päästövähennystoimista on selvästi tätä kalliimpia. Talousvaliokunta pitää mekanismin käyttöä perusteltuna ennen muuta siitä näkökulmasta, että siirtomahdollisuus parantaa päästövähennysten kustannustehokkuutta. Valiokunta pitää tärkeänä vielä arvioida jouston käytön jakautumista kauden ajalle siitä näkökulmasta, miten sillä voidaan parhaiten edesauttaa toimien kustannustehokasta jakautumista ottaen huomioon, että edullisten päästövähennyskohteiden löytäminen todennäköisesti vaikeutuu kauden loppua kohti.

Päästökauppa, innovaatiot ja investoinnit

Päästökauppa on keskeinen ohjauskeino ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, mutta sen ohella tulee arvioida muita energiamarkkinoiden toimivuuden kannalta ratkaisevia elementtejä. Talous-

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

valiokunta on myös aiemmissa energia- ja ilmastopolitiikkaan liittyvissä arvioissaan tuonut esille haasteita, jotka liittyvät useiden EU:ssa käytössä olevien, päästökaupan kanssa osin päällekkäisten ohjauskeinojen vaikutuksiin. Monentyyppisten ohjauskeinojen käyttö on omiaan heikentämään päästökaupan ohjausvaikutusta ja vaikeuttamaan päästökaupan vaikutusten arviointia.

Energiapolitiikan ohjauskeinoihin ja päästökauppaan liittyy myös kysymys sähkön hinnasta ja sen vaikutuksesta kilpailukykyyn. Ilmastotavoitteiden saavuttamisen ohella Suomen tulisi olla kilpailukykyinen ympäristö energiaintensiiviselle teollisuudelle ja kilpailtaessa investoinneista — esimerkiksi datakeskuksista pohjoismaisella tasolla. Erityisesti sellaisia, datakeskusten kaltaisia investointeja, joiden suuntautumista Suomeen on perusteltua edistää myös kansainvälisen ilmastopolitiikan näkökulmasta, tulisi edistää energiapolitiikan ohjauskeinoilla.

Päästökauppakautta 2021—2030 varten perustettaisiin kaksi rahastoa, innovaatorahasto ja modernisaatorahasto. Innovaatorahaston tarkoituksena on tukea innovaatioita vähähiilisiin teknologioihin ja prosesseihin, ja modernisaatorahastolla tuetaan investointeja, jotka on tarkoitettu energijärjestelmien nykyaikaistamiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi vähemmän vauriissa jäsenvaltioissa. Rahastot toteutettaisiin tulouttamalla tietty osa päästöoikeuksien huutokauppatuloista rahastojen rahoittamiseksi.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä päästökaupan kytkemistä innovaatiotoimintaan ja ilmatorahoitukseen. Oikein toimiessaan päästökaupan eri elementit ohjaavat kehitystä samaan suuntaan: Päästöoikeuksien korkeampi hinta itsessään ohjaa kehitystä kohti vähähiilisiä ratkaisuja. Samalla rahastomekanismin tulot kasvavat, mikä edelleen edistää vähähiilisten ratkaisujen syntyä ja ilmastotavoitteiden toteutumista. Talousvaliokunta pitää tärkeänä varmistaa, että innovaatorahaston toimet kytkeytyisivät tehokkaasti kansallisen tason toimiin. Sekä EU:n että kansallisen tason ohjauskeinojen ja ohjelmien tulee edesauttaa kokoamaan yrityksiä ja tutkimuslaitoksia kehityshankkeiden ympärille ja parantaa hankkeiden toteutumisen edellytyksiä esimerkiksi kantamalla osan hankkeisiin liittyvästä teknologiariskistä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

35 e §. Päästöoikeuksien hakeminen päästökaupan vakiintuneille laitoksille. Säännöksessä on pyritty huomioimaan komission kauden 2021—2030 ilmaisjakoa koskeva asetus. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella 35 e §:n 2 momentin tulisi koskea myös laitoksia, jotka aloittavat toimintansa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta. Hallituksen esityksen mukainen aloittamispäivä, *ennen* 30 päivää kesäkuuta, esitetään sen vuoksi korjattavaksi niin, että toiminta tulee aloittaa *viimeistään* 30 päivänä kesäkuuta. Lisäksi momentissa tarkoitettu hakemuksen määräaika on perusteltua tarkistaa komission sääntelyn ja säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) kanssa paremmin yhteensopivaksi. Määräaika esitetään korjattavaksi kahta päivää hallituksen esityksessä ehdotettua aiemmaksi niin, että hakemus olisi toimitettava viimeistään 28 päivänä kesäkuuta.

61 §. Todentajan hyväksyminen. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella todentajia ja todentajien akkreditointia koskevat säännökset sisällytetään jatkossa komission todentamisasetuk-

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

seen eikä ilmaisjakoasetukseen. Informatiivinen viittaus 61 §:ssä ehdotetaan muutettavaksi tätä vastaavasti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 228/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

päästökauppalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan päästökauppalain (311/2011) 17 ja 51 §, 54 §:n 3 momentti ja 55 §, sellaisena kuin niistä on 17 § laissa 11/2014,

muutetaan 6 §:n 20, 20 a ja 21 kohta, 7 §:n 1, 4 ja 6 kohta, 2 luvun otsikko, 8—12 ja 14 §, 16 §:n otsikko, 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 16 a ja 18 §, 19 §:n 3 ja 4 momentti, 21 §:n 3 momentin 3 kohta, 25 §:n 3 momentti, 26 §, 5 luvun otsikko, 27 §:n johdantokappale, 29 §:n otsikko ja 1 momentti, 30 §, 31 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 32 §, 34 §:n johdantokappale, 35, 35 a ja 35 b §, 6 luvun otsikko, 36 §:n 1 momentti, 37 §, 39 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohta, 40 §:n 2 momentti, 44 §:n 2 ja 3 momentti, 50, 51 a, 51 b ja 52 §, 53 §:n 1 ja 5 momentti, 56 §:n 1 momentti, 59 §, 61 §:n 3 ja 4 momentti, 64 §, 73 §:n 1 momentin 1 ja 8 kohta sekä 75 §:n 1, 3 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 20 a ja 21 kohta, 16 §:n otsikko, 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 16 a §, 40 §:n 2 momentti, 44 §:n 2 ja 3 momentti, 51 a ja 51 b §, 56 §:n 1 momentti ja 59 § laissa 11/2014, 12 § osaksi laissa 443/2018, 35 a ja 35 b §, 61 §:n 3 ja 4 momentti ja 73 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 443/2018, 50 § osaksi laissa 11/2014 sekä 75 §:n 1, 3 ja 4 momentti laissa 1014/2015, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 11/2014, uusi 22—27 kohta, lakiin uusi 13 a §, 19 §:ään uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 19 a, 35 c ja 35 d § sekä uusi 5 b—5 e luku seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

1 §

Lain tarkoitus

Tällä lailla pannaan täytäntöön direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta kustannustehokkaiden päästövähennysten ja vähähiilisyttä edistävien investointien edistämiseksi sekä päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/410.

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

20) *komission ilmaisjakosäädöksellä* päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajuisten siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti annettua komission päätöstä 2011/278/EU;

20 a) *komission todentamisasetuksella* päästökauppadirektiivin 15 artiklan nojalla annettua kasvihuonekaasupäästöraporttien todentamisesta ja todentajien akkreditointia koskevaa komission asetusta;

21) *päästökauppaviranomaisella* Energiavirastoa;

22) *komission ilmaisjakoasetuksella* komission päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 1 kohdan nojalla antamaa asetusta maksutta jaettavien päästöoikeuksien yhdenmukaistetuista jakopereusteista;

23) *komission ilmaisjaon mukautussäädöksellä* komission päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 21 kohdan nojalla antamaa säädöstä maksutta jaettavien päästöoikeusmäärien muuttamisesta;

24) *monialaisella korjauskertomella* komission päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 5 kohdan nojalla kullekin vuodelle määräämää, maksutta jaettavien päästöoikeusmäärien mahdolliseen alentamiseen tarkoitettua kerrointa;

25) *päästökaupan uudella osallistujalla* laitosta, joka on saanut kasvihuonekaasupäästöjen päästöluvan ensimmäisen kerran päästökauppadirektiivin 3 artiklan h kohdassa tarkoitettulla kaudella;

26) *päästökaupan vakiintuneella laitoksella* laitosta, joka on saanut kasvihuonekaasujen päästöluvan ensimmäisen kerran viimeistään komission ilmaisjakoasetuksen vakiintuneen laitoksen määritelmässä tarkoitettuna päivänä;

27) *ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmalla* komission ilmaisjakoasetuksessa tarkoitettavaa suunnitelmaa maksutta jaettaviin päästöoikeuksiin liittyvien tietojen tarkkailusta.

7 §

Toiminnanharjoittajan yleiset velvollisuudet

Toiminnanharjoittajan on:

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

1) haettava laitokselle kasvihuonekaasujen päästölupa ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksyntä;

4) toimitettava maksutta jaettavien päästöoikeuksien jakamista ja myöntämistä varten tarpeelliset tiedot päästökauppaviranomaiselle, jos toiminnanharjoittaja hakee maksutta jaettavia päästöoikeuksia;

6) tarkkailtava maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntämisen edellyttämiä tietoja, ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle vuosittaiset tiedot laitoksen tuotantotasosta sekä ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle laitoksen toiminnan muutoksista, jos toiminnanharjoittaja on hakenut maksutta jaettavia päästöoikeuksia.

2 luku

Kasvihuonekaasujen päästölupa ja päästöjen tarkkailusuunnitelma

8 §

Luvan ja päästöjen tarkkailusuunnitelman tarve

Laitoksella on oltava kasvihuonekaasujen päästölupa ja hyväksytty päästöjen tarkkailusuunnitelma. Luvan myöntää ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksyy päästökauppaviranomainen. Lupa myönnetään ja päästöjen tarkkailusuunnitelma hyväksytään toistaiseksi tai erityisistä syistä määräajaksi.

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitetuille laitoksille on haettava lupaa ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksyntää. Lupa voidaan myöntää ja päästöjen tarkkailusuunnitelma hyväksyä 9—11 §:n mukaisesti ehdolla, että ne ovat voimassa, jos komissio hyväksyy kyseiset laitokset päästöoikeuksien kaupan järjestelmään. Jos komission hyväksyntää ei saada, hakemuksen käsittely tai, jos lupa on jo myönnetty ja tarkkailusuunnitelma hyväksytty, lupa ja päästöjen tarkkailusuunnitelmaa koskeva hyväksyntä raukeavat.

9 §

Lupaa ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksyntää koskeva hakemus

Hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys laitoksesta, sen toiminnasta ja päästöjen lähteistä sekä päästöjen tarkkailusuunnitelma ja päästöjen raportoimiseksi suunnitellut toimenpiteet. Lisäksi päästökauppaviranomaiselle on ennen luvan myöntämistä toimitettava selvitys siitä, että laitoksen toimintaa saa harjoittaa ympäristönsuojelua koskevien säännösten nojalla. Lupahakemuksen tarkemmasta sisällöstä voidaan säätää työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Hakemus on toimitettava päästökauppaviranomaiselle vähintään kuusi kuukautta ennen toiminnan suunniteltua aloittamista.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Päästökauppaviranomaisen on tehtävä lupaa ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun hakemus ja sen mahdolliset täydennykset on toimitettu päästökauppaviranomaiselle.

10 §

Luvan myöntämisen ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksymisen edellytykset

Kasvihuonekaasujen päästölupa myönnetään toiminnanharjoittajalle laitosta koskien, jos:

- 1) toiminnanharjoittajan päästöjen tarkkailusuunnitelma ja päästöjen raportoimiseksi suunnitellut toimenpiteet ovat riittävät ja asianmukaiset; ja
- 2) toiminnanharjoittaja saa ympäristönsuojelua koskevien säännösten nojalla harjoittaa toimintaa.

Päästölupa voidaan myöntää, vaikka päätös ympäristönsuojelulain mukaisesta luvasta ei ole lainvoimainen.

Päästöjen tarkkailusuunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä säädetään komission päästöjen tarkkailuasetuksessa. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä päästöjen tarkkailusuunnitelman sisällöstä sekä komission päästöjen tarkkailuasetuksen täytäntöönpanosta päästöjen tarkkailusuunnitelman osalta.

11 §

Lupapäätös ja päätös päästöjen tarkkailusuunnitelmasta

Kasvihuonekaasujen päästölupa ja päästöjen tarkkailusuunnitelma voivat koskea saman toiminnanharjoittajan samalla sijaintipaikalla olevaa yhtä tai useampaa laitosta.

Kasvihuonekaasujen päästölupa ja päästöjen tarkkailusuunnitelma voivat erityisestä syystä koskea useamman toiminnanharjoittajan samalla sijaintipaikalla olevaa yhtä tai useampaa laitosta.

Jos useampi toiminnanharjoittaja on hakenut yhdessä päästölupaa ja hyväksyntää päästöjen tarkkailusuunnitelmalle, vastaavat ne luvan velvoitteiden ja päästöjen tarkkailua koskevien vaatimusten täyttämistä yhteisvastuullisesti. Toiminnanharjoittajien on lupaa ja tarkkailusuunnitelman hyväksyntää hakiessaan nimettävä taho, joka vastaa yhteydenpidosta viranomaisiin.

Luvan ja päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksymispäätöksen tulee sisältää tiedot toiminnanharjoittajasta, päästöistä, laitoksen toiminnasta sekä laitoksen tuotantokapasiteetista tai nimellisestä kokonaislämpötehosta. Päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksymispäätöksen tulee lisäksi sisältää:

- 1) tiedot päästöjen lähteistä ja päästöjen tarkkailua koskevat vaatimukset, joissa määrätään tarkkailumenetelmät ja -taajuus; sekä
- 2) päästöjen raportoimista koskevat vaatimukset.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

12 §

Luvan ja päästöjen tarkkailusuunnitelman muuttaminen

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava ennakkoon päästökauppaviranomaiselle sellaisesta laitoksen toiminnan muutoksesta, laitoksen kapasiteetin muutoksesta taikka päästöjen tarkkailua koskevasta muutoksesta, joka voi edellyttää kasvihuonekaasujen päästöluvan tai päästöjen tarkkailusuunnitelman muuttamista.

Jos toiminnanharjoittajan ilmoittama muutos on komission päästöjen tarkkailuasetuksen mukaisesti merkittävä, päästökauppaviranomaisen on muutettava päästöluvan ehtoja tai päästöjen tarkkailusuunnitelmaa koskevaa päätöstä. Muussa tapauksessa päästökauppaviranomaisen on ilmoitettava asiasta viipymättä toiminnanharjoittajalle ja tarvittaessa kehotettava toiminnanharjoittajaa viipymättä päivittämään päästöjen tarkkailusuunnitelmansa muutoksen johdosta.

Jos komission päästöjen tarkkailuasetuksessa edellytetään päästöjen tarkkailusuunnitelman muuttamista, on päästökauppaviranomaisen kehotettava toiminnanharjoittajaa hakemaan päästöjen tarkkailusuunnitelman muutosta. Toiminnanharjoittajan on toimitettava päästöjen tarkkailusuunnitelman muutoshakemus päästökauppaviranomaisen asettamassa määräajassa.

14 §

Toiminnanharjoittajan vaihtuminen

Jos luvan saaneen toiminnanharjoittajan tilalle tulee toinen toiminnanharjoittaja, uuden toiminnanharjoittajan on ilmoitettava asiasta päästökauppaviranomaiselle. Päästökauppaviranomaisen on ilmoituksen johdosta tarkistettava kasvihuonekaasujen päästöluva ja päästöjen tarkkailusuunnitelma 30 päivän kuluessa siitä, kun ilmoitus ja tarpeelliset selvitykset on toimitettu viranomaiselle, tai toiminnanharjoittajien sopimasta myöhemmästä ajankohdasta. Lupa- ja päästöjen tarkkailusuunnitelmaan on merkittävä tiedot uudesta toiminnanharjoittajasta.

Jos samaan kasvihuonekaasujen päästöluvaan sisältyvästä laitoksen tai laitosten toiminnasta ainoastaan osa siirtyy uudelle toiminnanharjoittajalle, on noudatettava luvan myöntämistä ja muuttamista sekä päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksymistä ja muuttamista koskevia säännöksiä lukuun ottamatta luvan hakemiselle 9 §:n 2 momentissa säädettyä määräaikaa. Päästökauppaviranomaisen on ilmoituksen johdosta tehtävä päätös luvan myöntämisestä ja muuttamisesta sekä päätös päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksymisestä ja muuttamisesta 30 päivän kuluessa siitä, kun ilmoitus ja tarpeelliset selvitykset ja suunnitelmat on toimitettu viranomaiselle, tai toiminnanharjoittajien sopimasta myöhemmästä ajankohdasta.

Uusi toiminnanharjoittaja vastaa määräysvallassaan olevan laitoksen osalta 7 §:ssä säädettyistä velvollisuuksista sekä päästökauppaviranomaisen 11 §:n nojalla määräämien lupaehtojen ja päästöjen tarkkailua koskevien vaatimusten täyttämistä siitä alkaen, kun lupa ja päästöjen tarkkailusuunnitelma on tarkistettu taikka lupa on myönnetty ja päästöjen tarkkailusuunnitelma hyväksytty.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

16 §

Luvan ja päästöjen tarkkailusuunnitelmapäätöksen peruuttaminen

Päästökauppaviranomainen voi peruuttaa kasvihuonekaasujen päästöluvan, jos:

2) luvanhaltija ei päästökauppaviranomaisen kehotuksesta huolimatta ole ilmoittanut laitoksen laajennuksesta, toiminnan lopettamisesta tai vähentämisestä taikka muista toiminnan muutoksista tai päästöjen tarkkailua koskevista muutoksista, jotka voivat edellyttää päästöluvan tai päästöjen tarkkailusuunnitelman muuttamista.

Päästöluvan peruuttamista koskevan asian voi panna vireille toiminnanharjoittaja tai päästökauppaviranomainen. Kun laitoksen kasvihuonekaasujen päästölupa peruutetaan, peruutetaan myös laitoksen päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksyntä.

16 a §

Laitoksen toiminnan lopettaminen

Ehdoista, joiden täyttyessä laitoksen katsotaan lopettaneen toimintansa, säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle laitoksen toiminnan lopettamisesta välittömästi toiminnan lopettamisen jälkeen.

3 luku

Päästöoikeuksien kokonaismäärä ja jakomenetelmät

18 §

Päästöoikeuksien kokonaismäärä

Komissio päättää ja julkaisee kaikkien päästöoikeuksien kaupan järjestelmään, jäljempänä *EU:n päästökauppajärjestelmä*, kuuluvien laitosten vuosittaisen päästöoikeuksien kokonaismäärän vuonna 2013 päästökauppadirektiivin 9 ja 9 a artiklan mukaisesti. Päästöoikeuksien kokonaismäärä alenee vuoden 2013 jälkeen lineaarisesti 1,74 prosenttia vuosittain vuoteen 2020 saakka ja vuodesta 2021 alkaen lineaarisesti 2,2 prosenttia vuosittain päästökauppadirektiivin 9 artiklan mukaisesti.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

19 §

Päästöoikeuksien jakomenetelmät päästökauppaudella 2013—2020

Hyötylämmön tarpeeseen perustuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämisestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 92/42/ETY muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/8/EY määritetyille tehokkaalla yhteistuotannolla tapahtuvalle lämmön tai jäähdytyksen tuotannolle, jäljempänä *laitoksen tehokas yhteistuotanto*, sekä 27 §:ssä tarkoitettulle uudelle osallistujalle maksutta jaettavaa päästöoikeuksien määrää alennetaan vuosittain lineaarisesti 1,74 prosenttia päästökauppadirektiivin 9 artiklan mukaisesti. Muiden laitosten maksutta jaettavaa päästöoikeuksien määrää alennetaan tarvittaessa kertomalla päästöoikeuksien määrä komission päästökauppadirektiivin, sellaisena kuin se oli voimassa 19 päivänä maaliskuuta 2018, jäljempänä *vanha päästökauppadirektiivi*, 10 a artiklan 5 kohdan nojalla kullekin vuodelle määrämällä korjauskertoimella.

Huutokauppaamalla jaetaan Suomen osuus niistä päästöoikeuksista, joita ei EU:n päästökaupparjestelmän tasolla:

1) jaeta maksutta vanhan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan ja sen nojalla annetun komission ilmaisjakosäädöksen mukaisesti;

2) käytetä vanhan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 8 kohdassa tarkoitettujen demostrointihankkeiden tukemiseen; tai

3) siirretä 1 päivästä tammikuuta 2019 alkaen markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kaupparjestelmään, sen toiminnasta sekä direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä (EU) 2015/1814 perustettuun päästöoikeuksien varantoon, jäljempänä *markkinavakausvaranto*.

Komissio laskee Suomen huutokaupattavien päästöoikeuksien määrän vanhan päästökauppadirektiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

19 a §

Päästöoikeuksien jakomenetelmät päästökauppaudella 2021—2030

Päästöoikeudet jaetaan yhdenmukaisin jakomenetelmin kaikissa EU:n päästökaupparjestelmään osallistuvissa maissa.

EU:n päästökaupparjestelmässä huutokaupataan jaettaviksi siihen osallistuvien maiden kesken ne päästöoikeudet, joita ei:

1) jaeta maksutta;

2) käytetä energiasektorin modernisoimiseksi päästökauppadirektiivissä tarkoitetuissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa tai vähähiilisiin teknologioihin ja prosesseihin kohdistuvien innovaatioiden edistämiseksi päästökauppadirektiivin 10 ja 10 a artiklan mukaisesti;

3) siirretä markkinavakausvarantoon;

4) mitätöidä päästökauppadirektiivin 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti tapauksessa, jossa sähköntuotantokapasiteettia suljetaan kansallisten lisätoimenpiteiden vuoksi; tai

5) mitätöidä päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennyssitoumusten täyttämiseksi kaudella 2021—2030 siten kuin sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021—2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen si-

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

toumusten täyttämiseksi, sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU 842/2018, jäljempänä *taakanjakoasetus*, 6 artiklassa säädetään.

Suomen osuus päästökauppadirektiivin 10 ja 10 a artiklan mukaisesta huutokaupattavien päästöoikeuksien määrästä huutokaupataan 6 luvun mukaisesti. Huutokaupattavien päästöoikeuksien määrää kuitenkin alennetaan, jos valtioneuvosto päättää:

1) mitätöidä päästöoikeuksia päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennyssitoumuksen täyttämiseksi kaudella 2021—2030 taakanjakoasetuksen 6 artiklan mukaisesti; tai

2) mitätöidä päästöoikeuksia päästökauppadirektiivin 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti tapauksessa, jossa sähköntuotantokapasiteettia suljetaan Suomen alueella kansallisten lisätoimenpiteiden vuoksi.

21 §

Laitoskohtaisten päästöoikeuksien laskeminen

Laitoksen ja sen osan yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan siten, että:

3) edellä 1 ja 2 kohdan mukaisesti saatu laitoksen päästöoikeuksien määrä kerrotaan tarvittaessa komission vanhan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 5 kohdan nojalla kullekin vuodelle määräämällä korjauskertoimella; sähköntuottajaksi määritellyn laitoksen tehokkaalla yhteistuotannolla tapahtuvalle lämmön tai jäähdytyksen tuotannolle maksutta jaettavaa päästöoikeuksien määrää alennetaan vuosittain lineaarisesti 1,74 prosenttia päästökauppadirektiivin 9 artiklan mukaisesti eikä siihen sovelleta komission määräämää korjauskerrointa.

25 §

Päästöoikeuksien myöntämistä koskeva päätös

Päästökaupaviranomainen muuttaa päästöoikeuksien myöntämispäätöksen mukaista päästöoikeuksien määrää päätöksen antamisen jälkeen, jos laitoksessa tai sen osassa tuotettavat tuotteet lisätään komission päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 13 kohdan nojalla päättämiin hiilivuotoimialoihin tai hiilivuototoimialoihin kuuluva toimiala poistetaan komission päätöksellä hiilivuototoimialoista. Lisäksi päästökaupaviranomainen muuttaa päästöoikeuksien määrää, jos päästökauppadirektiiviin tai komission ilmaisjakosäädökseen tehtävät muutokset tätä edellyttävät. Maksutta myönnettävien päästöoikeuksien määrää muutetaan niille vuosille, joita komission päättämät muutokset hiilivuototoimialoihin tai komission ilmaisjakosäädökseen taikka direktiiviin tehdyt muutokset koskevat.

26 §

Päästöoikeuksien myöntämispäätöksen tiedoksianto ja siitä tiedottaminen

Päästöoikeuksien myöntämispäätös on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Päästökauppaviranomainen julkaisee sähköisesti luettelon laitoksista, joille on myönnetty päästöoikeuksia maksutta, sekä kullekin laitokselle maksutta myönnettyistä päästöoikeuksista.

5 luku

Uudet osallistujat sekä laitosten toiminnan lopettaminen tai vähentäminen päästökauppa- kaudella 2013—2020

27 §

Uudet osallistujat päästökauppaudella 2013—2020

Vanhan päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 7 kohdassa tarkoitettu koko Euroopan unionin uusille osallistujille varatus päästöoikeusmäärästä myönnetään päästökauppaudella 2013—2020 päästöoikeuksia maksutta komission ilmaisjakosäädöksen mukaisesti:

29 §

Päästöoikeuksien hakeminen uudelle osallistujalle ja päästökauppaviranomaiselle toimitettavat tiedot

Toiminnanharjoittajan on haettava uudelle osallistujalle maksutta jaettavia päästöoikeuksia päästökauppaviranomaiselle osoitetulla hakemuksella. Toiminnanharjoittajien, joilla on yhteinen päästölupa tai jotka ovat 11 §:n 2 momentin mukaisesti hakeneet yhdessä päästölupaa, on haettava päästöoikeuksia yhdessä. Hakemuksen toimittamisen ajankohdasta ja muista päästöoikeuksien hakemiseen liittyvistä menettelyistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Uuden osallistujan alustava päästöoikeusmäärä

Päästökauppaviranomainen valmistelee uudelle osallistujalle maksutta jaettavan päästöoikeuksien alustavan määrän päästökauppaudelle 2013—2020 28 §:ssä mainittujen jakoperusteiden mukaisesti toiminnanharjoittajan ilmoittamien tietojen perusteella.

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen alustavasta päästöoikeusmäärästä. Laitoskohtainen laskelma tehdään tarvittaessa komission edellyttämässä muodossa. Laitoskohtaisesta alustavasta päästöoikeusmäärästä on ilmentävä, mihin jakoperusteisiin ja laskennassa käytettyihin tietoihin päästöoikeusmäärää koskevat laskelmat perustuvat.

Päästökauppaviranomainen ilmoittaa asianomaiselle toiminnanharjoittajalle päätöksen laitoksen alustavasta päästöoikeusmäärästä sekä toimittaa päätöksen komissiolle.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

31 §

Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen uudelle osallistujalle maksutta myönnettävästä päästöoikeuksien määrästä päästökauppakaudelle 2013—2020 sen jälkeen, kun komissio on todennut, että päästöoikeudet voidaan myöntää kyseiselle uudelle osallistujalle. Päästöoikeuksien myöntämispäätöksestä on käytävä ilmi:

Päästökauppaviranomainen muuttaa päästöoikeuksien myöntämispäätöksen mukaista päästöoikeuksien määrää päätöksen antamisen jälkeen, jos laitoksessa tai sen osassa tuotettavat tuotteet lisätään komission päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 13 kohdan nojalla päättämiin hiilivuotoimialoihin tai hiilivuototoimialoihin kuuluva toimiala poistetaan komission päätöksellä hiilivuototoimialoista. Lisäksi päästökauppaviranomainen muuttaa päästöoikeuksien määrää, jos päästökauppadirektiiviin tai komission ilmaisjakosäädökseen tehtävät muutokset tätä edellyttävät. Maksutta myönnettävien päästöoikeuksien määrää muutetaan niille vuosille, joita komission päättämät muutokset hiilivuototoimialoihin tai komission ilmaisjakosäädökseen taikka direktiiviin tehdyt muutokset koskevat.

32 §

Päästöoikeuksien myöntämispäätöksen tiedoksianto ja siitä tiedottaminen

Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle.

Päästökauppaviranomainen julkaisee sähköisesti tiedot laitoksesta tai laitoksen laajennuksesta sekä kyseiselle laitokselle uusille osallistujille varatusta päästöoikeusmäärästä maksutta myönnettävistä päästöoikeuksista.

34 §

Päätös päästöoikeusmäärän alentamisesta

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen laitoksen maksutta myönnetyn päästöoikeusmäärän alentamisesta 33 §:ssä tarkoitetun laitoksen toiminnan osittaisen lopettamisen tai laitoksen kapasiteetin vähentämisen seurauksena. Päätöksestä on käytävä ilmi:

35 §

Päästöoikeusmäärän alentamista koskevan päätöksen tiedoksianto ja siitä tiedottaminen

Päätös päästöoikeusmäärän alentamisesta on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle sekä toimitettava komissiolle.

Päästökauppaviranomainen julkaisee sähköisesti tiedot laitoksen päästöoikeusmäärän alentamisesta ja laitokselle kullekin vuodelle maksutta myönnettävästä päästöoikeusmäärästä muutoksen jälkeen.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

5 a luku

Maksutta jaettavat päästöoikeudet vuoden 2020 jälkeen alkavilla päästökauppa-kausilla

35 a §

Yleiset jakoperusteet päästökauppa-kaudella 2021—2030

Lain soveltamisalaan kuuluville laitoksille jaetaan päästökauppa-kaudelle 2021—2030 päästöoikeuksia maksutta seuraavasti:

1) sähköntuotannolle sekä hiilidioksidin talteenottolaitoksille, kuljetusputkistoille ja varastointilaitoksille vain prosessikaasuista tuotettuun sähköön;

2) toimialoille tai toimialan osille, jotka kuuluvat komission päästökauppadirektiivin 10 b artiklan 5 kohdan nojalla antaman säädöksen mukaan hiilivuotoriskille alttiisiin toimialoihin tai toimialan osiin, päästökauppadirektiivin 10 a artiklan mukaan laskettu määrä kokonaan;

3) komission ilmaisjakoasetuksessa määriteltävän kaukolämmön tuotannolle 30 prosenttia päästökauppadirektiivin 10 a artiklan mukaan lasketusta määrästä;

4) muille toimialoille tai toimialan osille vuosille 2021—2026 päästökauppadirektiivin 10 a artiklan mukaan lasketusta määrästä 30 prosenttia ja sen jälkeen vähentäen vuosittain saman suuruisella määrällä siten, että vuonna 2030 päästöoikeuksia ei jaeta maksutta.

Maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrä lasketaan komission määrittämien vertailuarvojen perusteella. Komissio hyväksyy päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 2 kohdan nojalla päivitettyt vertailuarvot toimialalle tai toimialan osalle kaudelle 2021—2025 sekä kaudelle 2026—2030. Päästöoikeuksien myöntämisestä säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa.

Päästöoikeuksien määrää alennetaan seuraavasti:

1) päästökaupan vakiintuneessa laitoksessa päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla yhteistuotannolla tapahtuvalle lämmön tai jäähdytyksen tuotannolle myönnettävää päästöoikeusmäärää lineaarisesti 2,2 prosenttia vuodessa paitsi vuosina, joina päästöoikeuksien määrää alennetaan monialaisella korjauskertoimella;

2) muulle päästökaupan vakiintuneelle laitokselle kuin 1 kohdassa tarkoitetulle päästökaupan vakiintuneelle laitokselle myönnettävää päästöoikeusmäärää monialaisella korjauskertoimella tarvittaessa;

3) päästökaupan uudelle osallistujalle myönnettävää päästöoikeusmäärää lineaarisesti 2,2 prosenttia vuodessa.

35 b §

Päästökaupan uusille osallistujille varattu päästöoikeusmäärä päästökauppa-kaudella 2021—2030

EU:n päästökauppajärjestelmän yhteisestä päästökaupan uusille osallistujille varatusta päästöoikeusmäärästä myönnetään päästökauppa-kaudelle 2021—2030 päästöoikeuksia maksutta:

1) päästökaupan uudelle osallistujalle;

2) laitokselle, jonka tuotantotaso on noussut kahden vuoden liukuvan keskiarvon perusteella arvioituna yli 15 prosenttia.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Päästökaupan uusille osallistujille varattuun päästöoikeusmäärään lisätään päästöoikeudet, jotka jäävät jakamatta sen vuoksi, että maksutta jaettavaa päästöoikeusmäärää alennetaan laitoksen tuotantotason laskettua kahden vuoden liukuvan keskiarvon perusteella arvioituna yli 15 prosenttia. Kyseiseen päästöoikeusmäärään lisätään myös päästöoikeudet, jotka jäävät jakamatta laitoksen lopetettua toimintansa.

35 c §

Laitosten tuotantotason muutokset päästökauppaudella 2021—2030

Maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrää korotetaan tai alennetaan vuosittain laitokselle, jonka tuotantotaso on noussut tai laskenut kahden vuoden liukuvan keskiarvon perusteella arvioituna yli 15 prosentilla verrattuna alkuperäiseen tasoon, jota on käytetty maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrittämiseksi kyseessä olevalle kaudelle 2021—2025 tai 2026—2030. Korotuksista ja alennuksista säädetään komission ilmaisjaon mukautussäädöksessä.

35 d §

Viranomaistehtävät vuoden 2020 jälkeen alkavilla päästökauppausilla

Päästökauppaviranomainen hoitaa komission ilmaisjakoasetuksessa ja komission ilmaisjaon mukautussäädöksessä toimivaltaiselle viranomaiselle ja Suomelle osoitettavat tehtävät vuoden 2020 jälkeen alkavilla päästökauppausilla. Työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa kuitenkin kauden 2021—2025 osalta päästökauppadirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettavaa listaa varren tarvittavien tietojen käsittelyn ja listan toimittamisen komissiolle.

5 b luku

Päästöoikeuksien myöntäminen päästökaupan vakiintuneille laitoksille päästökauppaudelle 2021—2030

35 e §

Päästöoikeuksien hakeminen päästökaupan vakiintuneille laitoksille

Maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntäminen päästökaupan vakiintuneelle laitokselle edellyttää, että toiminnanharjoittaja toimittaa hakemuksen päästökauppaviranomaiselle määräajassa. Kautta 2021—2025 koskeva hakemus on toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2019 ja kautta 2026—2030 koskeva hakemus viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2024.

Niiden laitosten osalta, jotka aloittavat toimintansa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta sinä vuonna, jona hakemus on toimitettava, hakemus on toimitettava viimeistään 28 päivänä kesäkuuta kyseisenä vuonna.

Toiminnanharjoittajien, joilla on yhteinen päästölupa tai jotka ovat hakeneet yhdessä päästölupaa, on haettava päästöoikeuksia yhdessä.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Edellä 1 momentissa säädettyä määräaika hakemuksen jättämiselle ja tietojen toimittamiselle voidaan pidentää työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella enintään kaksi kuukautta, jos komission ilmaisjakoasetus ei ole tullut voimaan kahta viikkoa ennen kyseistä määräaika tai komission ilmaisjakoasetuksen toimeenpanemiseksi valmisteltavia komission ohjeita ja sähköisiä taukoita ei ole annettu kahta kuukautta ennen kyseistä määräaika.

35 f §

Hakemuksen liitteet

Lain 35 e §:n mukaiseen hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja tiedoista sekä tietojen todentamisesta säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa. Hakemukseen liitettävät asiakirjat on toimitettava kyseisen asiakirjan käsittelystä vastaavan viranomaisen vahvistamalla lomakkeella.

Toiminnanharjoittajan on täydennettävä asiakirjoja ja tietoja niiden käsittelystä vastaavan viranomaisen määräämässä ajassa saadakseen päästöoikeuksia päästökauppadirektiivin mukaisesti maksutta kyseessä olevalle viiden vuoden kaudelle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asiakirjojen ja tietojen toimittamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asiakirjojen ja tietojen sisällöstä ja todentamisesta.

35 g §

Alustavat päästöoikeusmäärät päästökauppakaudelle 2021—2030

Päästökauppariikokainen tekee päätökset kullekin laitokselle maksutta myönnettävien päästöoikeuksien alustavasta määrästä kyseessä olevalle viiden vuoden kaudelle sen jälkeen, kun komissio on määrännyt päästöoikeusmäärien laskennassa käytettävät päivitettyt vertailuarvot. Päätöksen edellytyksenä on, että komissio ei ole hylännyt laitoksen merkitsemistä niiden laitosten listalle, joille myönnetään päästöoikeuksia maksutta.

35 h §

Päästöoikeuksien myöntämistä koskeva päätös päästökauppakaudella 2021—2030

Päästökauppariikokainen tekee päätökset kullekin laitokselle maksutta myönnettävien päästöoikeuksien määrästä kyseessä olevalle viiden vuoden kaudelle sen jälkeen, kun komissio on määrittänyt kunakin vuonna sovellettavan monialaisen korjauskertoimen arvon.

Päästökauppariikokainen muuttaa päästöoikeuksien määrää, jos päästökauppadirektiiviin tai sen nojalla annettaviin komission säädöksiin tehtävät muutokset tätä edellyttävät.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

5 c luku

Päästöoikeuksien myöntäminen päästökaupan uusille osallistujille päästökaupakaudelle 2021—2030

35 i §

Päästöoikeuksien hakeminen päästökaupan uusille osallistujille

Maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntäminen päästökaupan uudelle osallistujalle kaudelle 2021—2025 tai kaudelle 2026—2030 edellyttää, että toiminnanharjoittaja toimittaa kyseessä olevaa kautta koskevan hakemuksen päästökauppaviranomaiselle määräajassa. Hakemuksen toimittamisen määräajasta ja hakumenettelyistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Toiminnanharjoittajien, joilla on yhteinen päästölupa tai jotka ovat hakeneet yhdessä päästölupaa, on haettava päästöoikeuksia yhdessä.

Hakemuksen liitteistä ja niiden todentamisesta säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen liitteiden sisällöstä ja todentamisesta.

35 j §

Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä päästökaupan uudelle osallistujalle päästökaupakaudelle 2021—2030

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen päästökaupan uudelle osallistujalle maksutta myönnettävästä päästöoikeuksien määrästä kyseessä olevalle viiden vuoden kaudelle.

Päästöoikeuksien myöntämisen edellytyksenä on, että laitokselle on myönnetty kasvihuonekaasujen päästölupa.

Päästökauppaviranomainen muuttaa päästöoikeuksien määrää, jos päästökauppadirektiiviin tai sen nojalla annettaviin komission säädöksiin tehtävät muutokset tätä edellyttävät.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä päätöksen tekemisen määräajasta ja menettelyistä.

5 d luku

Maksutta jaettaviin päästöoikeuksiin liittyvät velvoitteet ja päästöoikeusmäärän muuttaminen päästökaupakaudella 2021—2030

35 k §

Ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelman hyväksyminen

Ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelman hyväksyy päästökauppaviranomainen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmaa koskevan päätöksen tekemisen määräajasta.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

35 l §

Ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelman muuttaminen

Ehdoista, joiden täyttyessä toiminnanharjoittajan on muutettava ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmaa, säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava muutoksesta ennakkoon päästökauppaviranomaiselle.

Jos toiminnanharjoittajan ilmoittama muutos on komission ilmaisjakoasetuksen mukaisesti merkittävä, päästökauppaviranomaisen on muutettava ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmaa koskevaa päätöstä. Muussa tapauksessa päästökauppaviranomaisen on ilmoitettava asiasta viipymättä toiminnanharjoittajalle ja tarvittaessa kehotettava toiminnanharjoittajaa viipymättä päivittämään ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmansa muutoksen johdosta.

35 m §

Tarkkailu- ja ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan velvollisuudesta tarkkailla maksutta jaettavaan päästöoikeuksiin liittyviä tietoja säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa.

Toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa laitoksen toiminnan muutoksista, joilla on vaikutusta maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrään, säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa. Ilmoitus on tehtävä päästökauppaviranomaiselle.

Toiminnanharjoittajan, johon sovelletaan komission ilmaisjaon mukautussäädöstä, on vuosittain ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle laitoksen toimintaa koskevat tiedot kyseisen säädöksen vaatimusten mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemisen määräajasta ja ilmoittamisen menettelyistä. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitettavien tietojen sisällöstä ja todentamisesta sekä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tarkkailemisesta.

35 n §

Päätös päästöoikeusmäärän muuttamisesta

Laitokselle myönnettyä päästöoikeusmäärää muutetaan, jos laitoksen tuotantotaso on muuttanut 35 c §:ssä tarkoitettulla tavalla arvioituna yli 15 prosenttia tai jos laitoksen toiminnassa on tapahtunut muu päästöoikeusmäärään vaikuttava muutos.

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen päästöoikeusmäärän muuttamisesta komission ilmaisjakoasetuksen ja komission ilmaisjaon mukautussäädöksen mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä komission ilmaisjaon mukautussäädöksen täytäntöönpanosta, pois lukien päästökauppaviranomaiselle 35 m §:n nojalla ilmoitettavien tietojen sisältö ja todentaminen.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

35 o §

Yhdistyminen ja jakautuminen

Laitosten yhdistymiseen ja laitoksen jakautumiseen liittyvästä velvollisuudesta toimittaa tieto- ja säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa. Tiedot on toimitettava päästökauppaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tietojen toimittamisen määräajasta.

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen yhdistymisen jälkeiselle laitokselle tai jakautumisen jälkeisille laitoksille maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrästä. Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen päästöoikeuksien määrästä myös tilanteessa, jossa yhteen kasvihuonekaasujen päästölupaan sisältyy vähintään kaksi laitosta ja osa laitoksista siirtyy kokonaisuudessaan uudelle tai uusille toiminnanharjoittajille.

5 e luku

Päästöoikeuksista luopuminen päästökauppa-kaudella 2021—2030

35 p §

Hakemus päästöoikeuksista luopumiseksi

Toiminnanharjoittajan mahdollisuudesta luopua kokonaan tai osittain oikeudestaan maksutta jaettaviin päästöoikeuksiin säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa. Luopuakseen päästöoikeuksista toiminnanharjoittajan on toimitettava hakemus päästökauppaviranomaiselle.

35 q §

Päätös päästöoikeuksista luopumisesta

Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen päästöoikeusmäärän muuttamisesta 35 p §:ssä tarkoitetun hakemuksen perusteella.

6 luku

Päästöoikeuksien huutokauppa

36 §

Huutokaupalla myytävät päästöoikeudet ja huutokauppamenettely

Suomen huutokaupattavat päästöoikeudet huutokaupataan komission ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteisesti valitseman huutokauppapaikan kautta.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

37 §

Huutokaupanpitäjä

Suomen huutokaupanpitäjänä toimii päästökauppaviranomainen. Työ- ja elinkeinoministeriö ilmoittaa huutokaupanpitäjän nimen ja yhteystiedot komissiolle.

Huutokaupanpitäjä huutokauppaa huutokauppa-asetuksen mukaisesti Suomen puolesta Suomen huutokaupattavat päästöoikeudet. Huutokauppapaikka vastaa huutokauppojen järjestämisestä.

Huutokaupanpitäjä vastaanottaa Suomelle kuuluvat huutokauppatulot ja tulouttaa näin saadut tulot valtiolle.

Huutokaupanpitäjä huutokauppaa päästöoikeudet, jotka Suomen on huutokauppa-asetuksen mukaisesti huutokaupattava päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 8 kohdassa tarkoitettujen vähähiilisiin teknologioihin ja prosesseihin kohdistuvien innovaatioiden edistämiseksi. Huutokaupanpitäjä vastaanottaa näin saadut tulot ja tulouttaa ne, vähennettynä huutokauppa-asetuksessa sallittavilla kustannuksilla, komission osoittamalle tilille.

39 §

Huutokauppaan osallistumisoikeus

Seuraavat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat hakea lupaa tehdä suoria tarjouksia huutokaupassa:

2) sijoituspalveluyritykset, joilla on rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU mukainen toimilupa ja jotka tekevät tarjouksia omaan lukuunsa tai asiakkaitensa puolesta;

3) luottolaitokset, joilla on oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU mukainen toimilupa ja jotka tekevät tarjouksia omaan lukuunsa tai asiakkaitensa puolesta;

40 §

Hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä

Päästökauppalain (683/2004) soveltamisalaan päästökauppakaudella 2008—2012 kuuluneen laitoksen toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä yli 1 momentissa mainitun enimmäismäärän ja muun tämän lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen toiminnanharjoittaja voi käyttää

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

hankeyksiköitä päästökauppaudella 2013—2020 siten kuin vanhan päästökauppadirektiivin 11 a artiklan nojalla annettavassa komission asetuksessa säädetään.

44 §

Hankeyksiköiden vaihto päästöoikeuksiin

Toiminnanharjoittaja voi vaihtaa vuodesta 2013 alkaen voimassa oleviin päästöoikeuksiin vuodesta 2013 alkaen toteutuneita päästövähennyksiä vastaavia hankeyksiköitä ennen vuotta 2013 rekisteröidyistä hankkeista sellaisista hanketoiminnoista, jotka eivät ole 41 §:ssä tarkoitettuja toimintoja. Toiminnanharjoittaja voi tehdä edellä mainitun vaihdon siltä osin kuin se ei ole käyttänyt 40 §:n mukaista hankeyksiköiden käytön enimmäismäärää. Päästökauppaviranomaisen on tehtävä vaihto komission rekisteriasetuksen mukaiseen määräpäivään asti.

Toiminnanharjoittaja voi vaihtaa vuodesta 2013 alkaen voimassa oleviin päästöoikeuksiin vuodesta 2013 alkaen toteutuneita päästövähennyksiä vastaavia sertifioituja päästövähennyksiä vuodesta 2013 alkaen vähiten kehittyneissä maissa aloitetuista hanketoiminnoista, jotka eivät ole 41 §:ssä tarkoitettuja toimintoja. Toiminnanharjoittaja voi tehdä edellä mainitun vaihdon siltä osin kuin se ei ole käyttänyt 40 §:n mukaista hankeyksiköiden käytön enimmäismäärää. Päästökauppaviranomaisen on tehtävä vaihto komission rekisteriasetuksen mukaiseen määräpäivään asti.

50 §

Päästöoikeuksien vuosittainen kirjaaminen

Päästökauppaviranomainen kirjaa vuosittain laitokselle päästöoikeuksien myöntämispäätöksen mukaisen määrän päästöoikeuksia helmikuun 28 päivään mennessä päästöluvan haltijan rekisterissä olevalle kyseisen laitoksen tilille.

Päästöoikeuksien kirjaamisen edellytyksenä on, että laitoksella on voimassa oleva kasvihuonekaasujen päästölupa.

Kiellosta kirjata päästöoikeuksia toimintansa lopettaneen laitoksen rekisterissä olevalle tilille säädetään komission ilmaisjakoasetuksessa. Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen päästöoikeuksien kirjaamisen lopettamisesta.

Jos laitos keskeyttää toimintansa toistaiseksi, päästökauppaviranomainen voi keskeyttää päästöoikeuksien myöntämispäätöksen mukaisen vuosittain kirjattavan päästöoikeusmäärän kirjaamisen laitoksen rekisterissä olevalle tilille toiminnan keskeyttämistä seuraavasta vuodesta lähtien komission ilmaisjakoasetuksen mukaisesti. Päästökauppaviranomainen tekee päätöksen päästöoikeuksien kirjaamisen keskeyttämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

51 a §

Muutetun päästöoikeusmäärän kirjaaminen

Jos laitokselle maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrä alenee jonkin 33 tai 35 n §:ssä tarkoitettujen muutosten seurauksena eikä 34 tai 35 n §:n mukaista päätöstä alennetusta päästöoikeusmäärästä ole mahdollista tehdä 28 päivään helmikuuta mennessä, päästökauppaviranomainen kirjaa 50 §:n estämättä laitokselle kyseisenä vuonna maksutta jaettavat päästöoikeudet toiminnanharjoittajan tilille mahdollisimman pian sen jälkeen, kun päätös alentuneesta päästöoikeusmäärästä on tehty.

Jos laitokselle maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrä lisääntyy jonkin 35 n §:ssä tarkoitettujen muutosten seurauksena eikä 35 n §:n mukaista päätöstä lisääntyneestä päästöoikeusmäärästä ole mahdollista tehdä 28 päivään helmikuuta mennessä, päästökauppaviranomainen voi kirjata komission ilmaisjaon mukautussäädöksen salliessa toiminnanharjoittajan tilille voimassa olevan jakopäätöksen mukaisen määrän maksutta jaettavia päästöoikeuksia 28 päivään helmikuuta mennessä ja tilille kirjatun ja lisääntyneen päästöoikeusmäärän erotuksen mahdollisimman pian sen jälkeen, kun päätös lisääntyneestä päästöoikeusmäärästä on tehty.

51 b §

Päästöoikeuksien takaisinperintä

Toiminnanharjoittajan, jonka rekisterissä olevalle tilille on kirjattu päästöoikeuksia enemmän kuin sille komission ilmaisjakosäädöksen, komission ilmaisjakoasetuksen tai komission ilmaisjaon mukautussäädöksen mukaan kuuluu, on palautettava liikaa jaettua päästöoikeusmäärää vastaava määrä päästöoikeuksia. Liikaa jaettu päästöoikeusmäärä voidaan myös kuitata toiminnanharjoittajalle maksutta jaettavasta päästöoikeusmäärästä edellyttäen, että kuittaus on komission rekisteriasetuksen mukaan sallittua. Päästöoikeuksien takaisinperinnässä noudatettavasta menettelystä ja määräajoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

52 §

Päästöoikeuksien kirjaaminen toiminnanharjoittajan vaihtuessa

Laitoksen toiminnanharjoittajan vaihtuessa laitokselle myönnetty vuosittain kirjattavat päästöoikeudet kirjataan uuden toiminnanharjoittajan rekisterissä olevalle laitoksen tilille siitä alkaen, kun kasvihuonekaasujen päästölupaan on merkitty uusi toiminnanharjoittaja 14 §:n 1 momentin mukaisesti.

53 §

Velvoite palauttaa päästöoikeuksia ja päästöoikeuksien voimassaolo

Toiminnanharjoittajan on palautettava 46 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin vuosittain 30 päivään huhtikuuta mennessä kustakin laitoksesta edellisestä kalenterivuonna aiheutuneita ja 10 luvun mukaisesti todennettuja päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia. Palautettavat päästöoikeudet

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

eivät saa päästökauppaudella 2013—2020 aiheutuvien päästöjen osalta olla lentoliikenteen päästökauppaa varten jaettuja päästöoikeuksia. Palautettavat päästöoikeudet eivät myöskään saa olla sellaisia, joiden palauttaminen on komission rekisteriasetuksen nojalla estetty sen vuoksi, että kyseiset päästöoikeudet myöntäneen jäsenvaltion toiminnanharjoittajia tai ilma-aluksen käyttäjiä koskevat velvoitteet ovat päästökauppadirektiivin 12 artiklan 3 -a kohdan mukaisesti päätymässä. Määräaikaan ei sovelleta säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:n säännöksiä.

Päästöoikeudet, jotka on myönnetty 1 päivästä tammikuuta 2013, ovat voimassa toistaiseksi. Päästöoikeuksiin lisätään 1 päivästä tammikuuta 2021 merkintä siitä, minä kymmenvuotiskautena 1 päivästä tammikuuta 2021 lukien ne on myönnetty. Päästöoikeudet ovat voimassa kyseisen kymmenvuotiskauden ensimmäisestä vuodesta alkaen syntyvien päästöjen osalta.

56 §

Päästöjen tarkkailu, selvitys ja todentaminen

Toiminnanharjoittajan on tarkkailtava laitoksensa päästöjä kattavasti, johdonmukaisesti, luotettavasti ja tarkasti sekä laadittava niistä selvitys kultakin kalenterivuodelta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, komission päästöjen tarkkailuasetuksen, hyväksytyyn päästöjen tarkkailusuunnitelman sekä kasvihuonekaasujen päästöluvassa asetettujen ehtojen mukaisesti.

59 §

Todentajan lausunto

Todentaja laatii päästöselvityksestä todentamisraportin, joka sisältää todentajan lausunnon. Todentajan lausunnossa todetaan, onko päästöselvitys tyydyttävä. Todentamisraportista ja lausunnosta tulee käydä ilmi todentamisen kannalta oleelliset seikat komission todentamisasetuksen vaatimusten mukaisesti. Päästöselvitys voidaan katsoa tyydyttäväksi, jos se on laadittu 56 §:n 1 momentin mukaisesti ja todentaja voi todeta, että päästöt on tarkkailtu hyväksytyyn päästöjen tarkkailusuunnitelman mukaisesti, kaikki päästölähteet kattavasti eikä päästöselvityksessä ole olennaisia väärintulkintoja.

61 §

Todentajan hyväksyminen

Todentaja voi hakea hyväksyntää myös maksutta jaettavien päästöoikeuksien jakoa varten tarvittavien 29 §:n 2 momentissa ja 33 §:ssä tarkoitettujen tietojen sekä komission päästökauppadirektiivin nojalla antamissa täytäntöönpanosäädöksissä todennettaviksi säädettyjen tietojen todentamiseen. Komission **todentamisasetuksessa** säädetään tarkemmin todentajalle asetetuista vaatimuksista.

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

Edellä 2 momentin 1—5 kohdassa säädetystä hyväksymisen edellytyksistä säädetään tarkemmin komission todentamisasetuksessa. Todentajaksi hyväksymistä hakevan on osoitettava tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä akkreditointiasetus, mukaisesti nimetyn ulkopuolisen akkreditointielimen arvioinnilla täyttävänsä 2 momentissa säädetty edellytykset. Päästöoikeuksien maksutta jakamista varten todennettavien 3 momentissa tarkoitettujen tietojen todentajien akkreditointia sekä akkreditointielimiä koskevista vaatimuksista säädetään tarkemmin komission **todentamisasetuksessa**.

64 §

Todentajan hyväksymisen peruuttaminen

Jos todentaja ei täytä 61 tai 62 §:ssä säädettyjä vaatimuksia taikka toimii olennaisesti tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten, komission todentamisasetuksen tai hyväksymispäätöksen ehtojen vastaisesti, päästökauppaviranomainen voi antaa todentajalle huomautuksen tai varoituksen. Päästökauppaviranomainen voi peruuttaa hyväksymisen, jos todentajan toiminnassa on ilmennyt olennaisia ja vakavia puutteita tai laiminlyöntejä eikä todentajalle annettu huomautus tai varoitus ole johtanut toiminnassa esiintyneiden puutteiden tai laiminlyöntien korjaamiseen päästökauppaviranomaisen asettamassa määräajassa.

73 §

Päästökaupparikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö hakea 8 §:ssä tarkoitettua kasvihuonekaasujen päästölupaa ja päästökauppakaudesta 2021—2030 lukien päästöjen tarkkailusuunnitelman hyväksyntää,

8) laiminlyö toimittaa 35 o §:ssä tarkoitettuja tietoja laitosten yhdistymisestä tai laitoksen jakautumisesta taikka toimittaa vääriä tietoja,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *päästökaupparikkomuksesta* sakkoon.

75 §

Muutoksenhaku päästökauppaviranomaisen päätökseen

Päästökauppaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätökseen, jolla päästökauppaviranomainen on tämän lain nojalla myöntänyt maksutta jaettavia päästöoikeuksia tai muuttanut niiden määrää, saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Korkeimman hallinto-oikeuden

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

on käsiteltävä päästöoikeuksien myöntämistä ja päästöoikeuksien määrän muuttamista koskeva valitus kiireellisenä.

Päästökauppaviranomaisen 50, 61, 62 ja 71 §:n nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Päätöstä, jolla päästökauppaviranomainen on myöntänyt maksutta jaettavia päästöoikeuksia tai muuttanut niiden määrää, on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Valitusviranomaisen ei voi kieltää tai keskeyttää täytäntöönpanoa eikä antaa muuta täytäntöönpanoa koskevaa määräystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 7 §:n 1, 4 ja 6 kohta, 2 luvun otsikko, 8—12 ja 14 §, 16 §:n otsikko, 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 25 §:n 3 momentti, 26 §, 29 §:n otsikko ja 1 momentti, 30 §, 31 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 32 §, 34 §:n johdantokappale, 35 §, 56 §:n 1 momentti sekä 59 § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2021.

Tämän lain 8—12 §:n säännöksiä sovelletaan päästökauppakautta 2021—2030 koskevien päästölupien ja päästöjen tarkkailusuunnitelmien hyväksynnän valmisteluun ja myöntämiseen lain voimaantulosta alkaen.

Tämän lain 16 a, 50 ja 52 § sekä päästökauppalain 17 ja 51 §:n kumoaminen tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021. Päästökauppakaudelle 2013—2020 myönnettyjen päästöoikeuksien kirjaamiseen sovelletaan kuitenkin kyseisen päivän jälkeen päästökauppalain 16 a, 17, 50, 51 ja 52 §:ää sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain tullessa voimaan.

Sellainen 25 §:n 3 momentin, 31 §:n 3 momentin tai 34 §:n mukainen maksutta jaettavan päästöoikeusmäärän muutos taikka 29 §:n mukainen maksutta jaettavia päästöoikeuksia koskeva hakemus, joka on 1 päivänä tammikuuta 2021 vireillä työ- ja elinkeinoministeriössä, siirretään kyseisenä päivänä päästökauppaviranomaisen käsiteltäväksi.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä päästökauppaviranomaiselle tietoja päästökauppakaudelle 2013—2020 sekä kaudelle 2021—2025 maksutta jaettavia päästöoikeuksia koskevien tehtävien hoitamista varten.

Helsingissä 15.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp

jäsen Eero Lehti kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp
Vastalause 1

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotettavalla päästökauppalain muutoksella pannaan täytäntöön EU:n päästökauppadirektiivin muutos, jolla valmistaudutaan päästökauppakautteen 2021—2030. Ehdotetut muutokset koskevat muun ohella maksutta jaettavien päästöoikeuksien hakumenettelyä, vaadittavien tietojen toimittamista sekä päästöoikeuksien jakamista.

Päästökauppajärjestelmä on EU:n tärkein yksittäinen instrumentti ilmastopoliittikan toteuttamiseksi. Se on instrumenttina kustannustehokas ja toimiva, mutta ongelmana on ollut se, että nykyinen päästöoikeuksien määrä ylittää todellisen tarpeen. Päästöoikeuden hinta on jäänyt liian matalaksi, eikä järjestelmällä ole ollut riittävää ohjausvaikutusta. Markkinavakauserantoon siirrettyjen päästöoikeuksien mitätöiminen vuoden 2019 alusta alkaen ja jäsenvaltioiden mahdollisuus mitätöidä päästöoikeuksia kansallisten toimien perusteella kuitenkin lisäävät päästökauppajärjestelmän kunnianhimoa ja ovat omiaan vahvistamaan järjestelmän ohjausvaikutusta.

Kannatamme esityksen päälinjaa ja muutoksia, joita päästökauppadirektiiviin on tehty järjestelmän toimivuuden parantamiseksi. Päästökattoa kiristetään vuosittain 2,2 % päästökauppakaudella 2021—2030, millä varmistetaan, että päästökauppassektorin hiilidioksidipäästöt laskevat ainakin 43 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 päästötasoon. Tavoitteena on päästökauppajärjestelmän ohjausvaikutuksen tehostuminen, ja päästöoikeuden hinta onkin jo kohonnut merkittävästi, noin 5 euron tasolta noin 18—22 euroon. On tärkeää, että päästökaupan ohjausvaikutusta seurataan. Myös markkinavakauserannon toimintakykyä tulee seurata ja tarvittaessa vahvistaa.

Kuten ympäristövaliokunta, myös allekirjoittajat pitävät tärkeänä päästökauppadirektiiviin sisältyvää uudelleentarkastelumekanismia, jonka mukaisesti komissio arvioi Pariisin ilmastopöimiuksen viisivuotistarkastelujen jälkeen erityisesti unionin lisäpolitiikkojen ja -toimenpiteiden tarpeen. Ensimmäinen Pariisin sopimuksen viisivuotistarkastelu ajoittuu vuoteen 2023. Loka-kuussa julkistettu hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin IPCC:n kuudes arviointiraportti korostaa nopeita toimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja nielujen kasvattamiseksi. Pariisin ilmastopöimiuksen tavoitteiden täyttämiseksi toistaiseksi annetut kansalliset sitoumukset eivät riitä 2°C:een, saati 1,5°C:een tavoitteen saavuttamiseen, joten jatkossa päästövähennystoimia on kiristettävä. Myös päästökauppadirektiiviä on siten tarkasteltava säännöllisesti uudelleen ottaen huomioon kansainvälinen kehitys ja pyrkimykset Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseen. Päästökauppassektorin toimijoiden tulee varautua tavoitteiden kiristämiseen uudelleentarkastelumekanismia toteutettaessa vuonna 2024.

Kahdeksan eduskuntapuoluetta hyväksyi joulukuussa energia- ja ilmastopoliittisen kannanoton, jonka mukaan päästökauppaa ja sen vaikuttavuutta tulee edelleen kehittää. Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n päästökauppajärjestelmän kehittämiseen siten, että päästöoikeuksien hinta ohjaa tehokkaasti ja nopeasti päästöjen vähentämiseen. Samalla huolehditaan eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyvyistä. Kannanoton mukaan markkinoille tulevia päästöoikeuksia on vähennettävä vuosittain nykyistä 2,2 prosentin vähennystä selvästi enemmän, käyttämättä jääviä päästöoikeuk-

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp
Vastalause 1

sia on mitätöitävä ja päästökauppaa on laajennettava kattamaan esimerkiksi kiinteistökohtainen lämmitys ja jäähdytys.

Päästöoikeuksien mitätöinti

Päästökauppadirektiivin mukaan jäsenvaltiolla on oikeus mitätöidä päästöoikeuksia, mikäli sähköntuotantokapasiteettia suljetaan jäsenvaltion alueella kansallisten lisätoimenpiteiden vuoksi. Päästöoikeuksia saa mitätöidä enintään määrän, joka vastaa laitoksen todennettuja keskimääräisiä päästöjä viiden vuoden aikana ennen sulkemista. Mitätöinti alentaa jäsenvaltion huutokaupattavien päästöoikeuksien määrää ja siten myös huutokaupattuloja. Päästöoikeuksien mitätöinti tulisi Suomessa mahdolliseksi erityisesti toimenpiteistä, joita valmistellaan kivihiilen energiakäytön lopettamiseksi. Kuten ympäristövaliokunta lausunnossaan toteaa, vain päästöoikeuksien mitätöinti näistä toimista syntyvien päästövähennysten perusteella varmistaa tavoitteena olevan ilmastovaikutuksen syntymisen ja että ilmastonäkökulmasta näin tulisi tehdä. Tämän tulisi jatkossa olla valtioneuvoston ohjaavana periaatteena, kun mitätöinnistä päätetään, kuten kahdeksan eduskuntaryhmän ilmastokannanotossa linjataan. (*Vastalauseen lausumaehdotus 1*)

Joustot

Taakanjakoasetuksessa annetaan Suomelle ja joillekin muille jäsenvaltioille mahdollisuus kertaluonteiseen joustoon päästökaupparektorin ja päästökaupan ulkopuolisen sektorin välillä, jolloin taakanjakosektorin päästövähennystavoite vuonna 2030 laskisi 39 %:sta 37 %:iin. Suomelle jouston enimmäismäärä koko kaudella 2021—2030 on noin 7 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Se toteutettaisiin mitätöimällä taakanjakoasetuksen mukainen määrä päästöoikeuksia ja luomalla unionin rekisteriin vastaava määrä taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämiseen käytettäviä päästökiiintiöitä. Mitätöitävät päästöoikeudet otettaisiin jäsenvaltion huutokaupattavien päästöoikeuksien osuudesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jouston käyttämisestä päättäisi valtioneuvosto.

Jouston käyttämisen arvioidaan aiheuttavan noin 160 miljoonan euron vähennyksen päästöoikeuksien huutokaupattuloihin kaudella 2021—2030 laskettuna 23 euron keskimääräisellä yksikköhinnalla. Koska suurin osa taakanjakosektorin päästövähennystoimista on tätä selvästi kalliimpia, jouston käyttäminen parantaisi taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteen saavuttamisen kustannustehokkuutta. Kuten ympäristövaliokuntakin yksimielisessä lausunnossaan toteaa, jouston hyödyntäminen on keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (VNS 7/2017 vp) lähtökohtana, ja kun IPCC:n raportti vahvisti tarvetta kiristää päästövähennystavoitteita nopealla aikataululla, tulisi päätöstä jouston käyttämisestä arvioida vielä kokonaistavoitteiden kannalta uuden tiedon valossa ja jouston käyttämistä tulisi välttää päästökauppakauden alussa. (*Vastalauseen lausumaehdotus 2*)

Ilmatorahoitus

Päästökauppakautta 2021—2030 varten perustetaan kaksi rahastoa, innovaatio- ja modernisatorahasto. Innovaatorahastolla tuetaan innovaatioita vähähiilisiin teknologioihin ja prosesseihin. Päästöoikeuksien huutokaupattulojen ohjaaminen ilmaston kannalta hyödyllisiin tarkoituksiin, esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjuntaan uutta puhdasta teknologiaa kehittämällä ja ilmas-

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp
Vastalause 1

tonmuutokseen sopeutumiseen kehittyvissä maissa, on allekirjoittaneiden mielestä ensiarvoisen tärkeää. Eduskuntaryhmien ilmastokannanotossakin linjataan, että ilmastorahoitusta tulee ohjata kehityspolitiikassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen. (*Vastalauseen lausumaehdotus 3*)

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kolme lausumaa (*Vastalauseen lausumaehdotukset*).

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että käyttämättä jääviä päästöoikeuksia on mitätöitävä todellisten päästövähennysten aikaansaamiseksi, kuten kahdeksan eduskuntapuoluetta on linjannut.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että jouston käyttöä arvioidaan ilmastotavoitteiden toteutumisen näkökulmasta. Joustoa ei käytetä päästökaupunkauden alussa.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että päästöhuutokaupunkatulot kohdistetaan ilmaston kannalta hyödyllisiin tarkoituksiin, kuten puhtaan teknologian kehittämiseen sekä ilmastomuutoksen torjuntaan kehittyvissä maissa.*

Helsingissä 15.1.2019

Lauri Ihalainen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Hanna Sarkkinen vas
Ville Skinnari sd

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp
Vastalause 2

VASTALAUSE 2

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi päästökauppalakia. Muutoksella pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin päästökauppaa koskevan direktiivin muutos, jolla valmistaudutaan päästökauppakauteen 2021—2030. Ehdotetut muutokset koskisivat erityisesti maksutta jaettavien päästöoikeuksien hakumenettelyä, vaadittavien tietojen toimittamista sekä päästöoikeuksien jakamista.

Valtioneuvostolle annettaisiin valtuus päättää päästöoikeuksien käytöstä päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysveloitteen saavuttamiseksi. Valtioneuvostolle annettaisiin myös valtuus päättää päästöoikeuksien mitätöimisestä tapauksessa, jossa sähköntuotantokapasiteettia suljetaan Suomen alueella kansallisten lisätoimien vuoksi. Molemmissa tapauksissa Suomen huutokaupattavien päästöoikeuksien määrää alennettaisiin vastaavasti.

Ehdotetulla lailla toteutettaisiin myös kansallisia parannuksia, kuten kevennetty menettely päästöjen tarkkailusuunnitelman päivittämiseksi sekä muutoksenhausta huolimatta noudatettavien Energiaviraston päätösten suurempi määrä. Lisäksi maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntämiseen liittyvät viranomaistehtävät siirrettäisiin työ- ja elinkeinoministeriöltä Energiavirastolle. Näiden lisäksi toteutettaisiin erinäisiä teknisiä muutoksia.

Perussuomalaisten mielestä Suomi on jo etujassa toteuttanut oman osansa Pariisin ilmastopöytäkirjasta. Päästökaupasektorin päästövähennystavoitteiden kiristäminen ennen taakanjaon oikeudenmukaistamista olisi epäedullista suomalaiselle vientiteollisuudelle.

Vapaaamatkustajien ainakin EU:ssa on lunastettava ilmastonmuutoksen torjuntaan oma lippunsa. Toisin sanoen Perussuomalaisten mielestä nyt tulee ottaa sieltä, mistä on taloudellisessa mielessä helpointa ja järkevintä ottaa. Näin ollen Puolan ja eniten saastuttavien maiden on kannettava vastuunsa.

Perussuomalaiset kannustaa Suomea tekemään kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa päästökaupasektorin osalta EU-instansseissa ja vaatimaan esimerkiksi Saksalta ja muilta EU-mailta edes kivihiihtotuotannon hillitsemistä. Perussuomalaiset muistuttaa myös siitä, että oikeudenmukainen kiinteistökohtainen päästökauppa EU:ssa on mahdotonta toteuttaa, koska Suomen ilmasto on EU:n kylmin. Se nostaisi vain rajusti suomalaisten asumiskustannuksia. Päästökaupassa jatkossa saatavat tulot tulee kohdistaa muuhunkin kuin ilmastotyöhön. Valiokuntaryhmämme esittää tätä koskevan lausuman hyväksymistä. (*Vastalauseen lausumaehdotus*)

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään yksi lausuma (*Vastalauseen lausumaehdotus*).

**Valiokunnan mietintö TaVM 26/2018 vp
Vastalause 2**

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin EU-päästökauppaa koskevan sääntelyn kehittämiseksi siten, että siinä otetaan kansalliset edut paremmin huomioon.

Helsingissä 15.1.2019

Laura Huhtasaari ps